

ارایه الگویی در رابطه با سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با مولفه‌های ارزیابی عملکرد مبتنی بر سرمایه فکری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار

بهاره جمشیدی نوید

گروه حسابداری، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

مهرداد قنبری

گروه حسابداری، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران. (نویسنده مسئول)

mehrdadghanbary@yahoo.com

بابک جمشیدی نوید

گروه حسابداری، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

کیوان کاکابرابی

گروه روانشناسی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۷/۰۶ تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۷/۱۲

چکیده

سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری به عنوان جوهره اصلی فعالیت‌های مدیران در تمامی وظایف آن‌ها از اهمیت به سزایی برخوردار است. مدیران سبک تصمیم‌گیری خود را با توجه به عوامل مختلف فردی، سازمانی و محیطی انتخاب می‌کنند. از جمله عوامل مختلف سازمانی شامل مولفه‌های ارزیابی عملکرد مبتنی بر سرمایه فکری که می‌تواند نقش مهمی در از بین بردن عدم اطمینان محیطی مدیران برای تصمیم‌گیری داشته باشند که شامل شاخص‌های عملکرد شرکت‌ها هستند. با توجه به مطالب ذکر شده هدف این تحقیق بررسی سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با مولفه‌های ارزیابی عملکرد مبتنی بر سرمایه فکری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه مدیران شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار از سال ۱۳۹۲-۱۳۹۶ می‌باشد. تعداد کل شرکت‌ها بر اساس آمار دریافت شده ۱۰۵ شرکت است که از میان آن‌ها تعداد ۵۰ شرکت به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز از صورت‌های مالی سالانه و یادداشت‌های توضیحی همراه و پرسشنامه سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری استفاده شده است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با شاخص سرمایه انسانی، سرمایه ساختاری و سرمایه فیزیکی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنی‌داری دارد.

واژه‌های کلیدی: سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران، سرمایه انسانی، سرمایه ساختاری و سرمایه فیزیکی.

۱- مقدمه

در نتیجه آن امر تصمیم‌گیری مناسب مدیران به موضوعی تبدیل شده که انجام آن روز به روز مشکل‌تر و نیازمند داشتن اطلاعات و توانمندهایی بالاتر برای تصمیم‌گیرندگان است. اینجا است که اهمیت کسب اطلاعات مفیدتر جهت تصمیم‌گیری‌های دقیق‌تر ضرورت پیش از پیش خود را آشکار می‌سازد و طبیعی است که در چنین فضای آکنده از رقابت و تغییر، تصمیم‌گیری‌های اقتصادی نیز بیش‌تر متکی بر دانش و اطلاعات گردیده و از جنبه‌های تصادفی و غیرمنطقی فاصله می‌گیرد. در این میان مهم‌ترین پایه و اساس بسیاری از تصمیم‌گیری‌های اقتصادی استفاده‌کنندگان را می‌توان سرمایه فکری دانست.

در نظام اقتصادی کنونی اغلب منابع تولید ثروت در بخش‌های دانشی و مهارتی سازمان‌ها قرار گرفته و برخلاف دهه‌های گذشته که ماشین‌آلات، تجهیزات و منابع مالی منبع اصلی تولید سرمایه و ثروت بیش‌تر به شمار می‌رفتند. امروزه منابع دانشی و مهارتی و سرمایه‌های فکری سازمان در مقایسه با سایر منابع از نظر تولید ثروت اهمیت بیش‌تری یافته است. از طرفی به علت آنکه منبع اصلی مزیت رقابتی امروز دارایی‌های نامشهود هستند، این دارایی‌ها نقش مهمی در موفقیت و شکست سازمان‌ها ایفا می‌کنند.

سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران و سرمایه فکری اهمیت حیاتی برای سازمان دارد زیرا این دو به واسطه همپوشانی‌های مهمی که در میانشان است یکدیگر را تکمیل می‌کنند. این همپوشانی تا حد زیادی بستگی به طرح‌ها و اولویت‌های سازمان دارد (عیدی و همکاران، ۱۳۹۵). زیرا مدیریت نقش مهمی در فرآیند توسعه و بهره‌وری از سرمایه فکری بر عهده دارد و بر روی تسهیل و مدیریت فعالیت‌های دانش‌گرا تمرکز می‌کند تا یک محیط دوستانه دانشی برای رشد سرمایه فکری خلق کند و افزایش سرمایه فکری از طریق مرتبط کردن آن با مدیریت استراتژیک زمانی میسر است که فرآیندهای دانشی موجود به صورتی سیستماتیک و هدفمند مدیریت شوند (نجف آبادی و سرمد سعیدی، ۱۳۹۴).

از این‌رو مفهوم مدیریت و سنجش سرمایه فکری در سطح جهانی مفهومی بسیار گسترده دارد. طبق نظر پابلوس^۱ (۲۰۰۴) سرمایه فکری همان منابع دانش محوری است که برای سازمان ارزش تولید می‌کنند ولی در صورت‌های مالی وارد نمی‌شوند. مدیریت سرمایه‌های فکری، توانمندی سازمان در ارتقاء سطح سودآوری به شمار می‌آیند. این توانمندی به شرکت‌ها اجازه می‌دهد تا محصولات و خدمات جدیدی را خلق و معرفی کرده، رویه‌های جدیدی در کسب و کار خود طراحی کنند و یا اشکال

تصمیم‌گیری اشتباه آفت بزرگ سازمان‌های امروزی است. مقابله با این خطاهای شناختی در تصمیم‌گیری یکی از مسائل عمده اقتصاد رفتاری است. سازمان‌ها تا زمانی که برای بقاء تلاش می‌کنند و حضور در عرصه ملی و جهانی را سرلوحه فعالیت خود قرار دهند. این اصل حاصل نمی‌شود، مگر اینکه زمینه دستیابی به آن با بهبود مدیریت عملکرد امکان‌پذیر شود. این بهبود را می‌توان با گرفتن بازخورد لازم از محیط درونی و پیرامونی، تجزیه و تحلیل نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدهای سازمان، مسئولیت‌پذیری و جلب رضایت استفاده‌کنندگان بوسیله ایجاد و بکارگیری سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری با الگوی متناسب، ایجاد کرد. سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با الگوی متناسب به انعطاف‌پذیری برنامه‌ها و اهداف و ماموریت سازمان‌ها در محیط پویای امروز کمک قابل توجهی می‌نماید. از همین جهت شناسایی رویکردهای سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری و اندازه‌گیری آن‌ها و به کارگیری الگوی مناسب با وضعیت موجود سازمان، امری لازم و ضروری می‌باشد. همچنین افراد در نقش‌های مدیریتی ممکن است از ابتکارات و دانش و تجربه منحصر به فرد خود بهره‌گیرند. در این مفهوم، رفتارهای متفاوت افراد حتی در زمانی که داده‌های مالی مشابهی در اختیارشان قرار گیرد، ممکن است منجر به نتایج مالی متفاوتی شود که این موضوع نشان دهنده این است که بعد رفتاری باید در تصمیمات مالی و حسابداری مورد توجه قرار گیرد، که خود این تصمیم‌گیری‌هایی که توسط مدیر انجام می‌شود تأثیر به‌سزایی در ارزش‌گذاری و عملکرد شرکت‌ها که مبنایی برای تصمیم‌گیری‌های بالقوه و بالفعل سرمایه‌گذاران، دولت و سایر استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی است.

دو پایه اصلی در پارادایم سنتی مالی، عقلانیت کامل عوامل و تصمیم‌گیری‌های مبتنی بر بیشینه‌سازی مطلوبیت مورد انتظار است. در حالیکه در مالی رفتاری عنوان می‌شود که برخی پدیده‌های مالی را می‌توان با به کارگیری مدل‌هایی که در آنها برخی عوامل موجود در اقتصاد که کاملاً عقلایی نیستند، را درک کرد (هاشم نیکو مرام و رهنمای رودپشتی، ۱۳۹۱).

سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران بخش مهمی از فرآیند سازمان را تشکیل می‌دهد. زیرا امری است که تأثیر بر ساده‌ترین تا پیچیده‌ترین امور سازمان دارد. سرعت توسعه فناوری، گسترش ارتباطات، اتصال بازار کشورها به یکدیگر و نظایر آن‌ها موجب وسیع‌تر شدن گستره‌های عملیاتی و در نتیجه پیچیده‌تر شدن محیط‌های اقتصادی و سرمایه‌گذاری گردیده که

¹ Pablos

سازمانی جدیدی را برای خود تعریف نمایند. (پوررشیدی و اسدی، ۱۳۹۱).

هدف از این پژوهش، ارایه الگویی در رابطه با سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با مولفه‌های ارزیابی عملکرد مبتنی بر سرمایه فکری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار است. بنابراین محور قرار گرفتن سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران و فرآیندهای ارزیابی عملکرد از عوامل مهم و حیاتی هر واحد اقتصادی به شمار می‌رود. مدیران صنایع تلاش می‌نمایند تا خواسته اصلی سهامداران و ذینفعان خود را که چیزی جز بالا بردن ارزش بازار شرکت نیست را با بهره‌گیری از الگوها و مدل‌های مدیریتی مبتنی بر شاخص‌های ساختاری سرمایه پاسخ دهند و در این راه، گوی سبقت را از یکدیگر برابند تا در محیط پرقابیت امروز بقاء خود را تضمین کنند.

به‌طور کلی باید بیان نمود که توجه به نقش سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران در مورد مولفه‌های ارزیابی عملکرد مبتنی بر سرمایه فکری از سوی مدیران به‌عنوان یکی از مهم‌ترین انگیزه‌های رفتاری و محرک تأثیرگذار مالی واحد تجاری می‌تواند به شرکت در ایجاد مزیت رقابتی پایدار کمک نموده و منجر به افزایش ارزش بازار شرکت در معاملات بورس اوراق بهادار تهران گردد.

با توجه به مطالعات صورت گرفته توسط پژوهشگر و شرایط ایران، هیچ پژوهش کاربردی در داخل کشور در زمینه تدوین ارایه الگویی در رابطه با سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران مبتنی بر سرمایه فکری مشاهده نگردیده است که جز شرایط مالی سایر شرایط موجود دیگر همچون سرمایه فکری را بر تصمیم‌گیری مدیران را مد نظر قرار دهد. لذا این نخستین مطالعه‌ای می‌باشد که به طور همزمان سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران مبتنی بر سرمایه فکری را به شکل جامعه مورد مطالعه قرار می‌دهد. از طرفی این پژوهش با دسته‌بندی مؤلفه‌ها پرداخته که جنبه نوآوری اصلی این پژوهش می‌باشد.

به عنوان مثال در پژوهش‌های قبلی نجف آبادی و سرمد سعیدی (۱۳۹۴) به این نتیجه دست یافتند که گزارش‌گیری مطلوب سرمایه فکری می‌تواند در تعیین ارزش آتی سازمان و تثبیت وضعیت فعلی آن در فعالیت مربوط به مدیریت نقش موثری داشته باشد. بنابراین اگر سرمایه فکری به عنوان نقش حمایتی بر مدیریت در سازمان به درستی اجرا گردد موجب داشتن کنترل بر دارایی‌های سازمان را قادر می‌سازد که از یک طرف حاکمیت داخلی موثری ایجاد می‌کند و از طرف دیگر، دارای روابط خارجی موفق با مشتریان و تامین کنندگان و سایر ذینفعان دارد. بنابراین، ایجاد می‌کند که سازمان برای مدیریت، کنترل و گزارشگری سرمایه فکری اقداماتی انجام دهد.

به همین دلیل مطالعه تدوین سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران مبتنی بر سرمایه فکری می‌تواند ضروری و با اهمیت و ضروری تلقی شود. لذا این پژوهش به دنبال آن است تا با پی بردن به میزان و نحوه اثرگذاری سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران مبتنی بر سرمایه فکری دانش لازم را جهت انجام اقدامات آتی را در اختیار کارشناسان و متخصصان قرار دهد.

۲- مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

۲-۱- سرمایه فکری

سرمایه فکری مجموعه‌ای از دارایی‌های دانش محور است که به یک سازمان اختصاص دارد و در زمره ویژگی‌های سازمان محسوب می‌شود و از طریق افزودن ارزش به ذینفعان کلیدی سازمان، به طور قابل ملاحظه‌ای به بهبود وضعیت رقابتی سازمان منجر می‌شود. سازمان‌های امروزی از سرمایه فکری، در جهت خلق و افزایش ارزش سازمانی استفاده می‌کنند و باعث ایجاد مزیت رقابتی پایدار می‌شوند. امروزه سرمایه فکری به عنوان یک دارایی استراتژیک برای عملکرد سرمایه شناخته شده است و مدیریت سرمایه فکری برای رقابت پذیری سازمان‌ها خیلی مهم و حیاتی است (یحیی‌زاده‌فر و همکاران، ۱۳۹۳). در اقتصاد مبتنی بر دانش، محصولات و سازمان‌ها براساس دانش زندگی می‌کنند و می‌میرند و موفقیت سازمان‌ها، آن‌هایی هستند که از این دارایی ناملموس به نحو بهتر و سریع‌تری استفاده می‌کنند. مطالعات نشان داده‌اند که برخلاف کاهش بازدهی منابع سنتی، دانش واقعا منبعی برای افزایش عملکرد کسب و کار است. از دیدگاه استراتژیک، امروزه از دانش و سرمایه فکری به منظور خلق و افزایش ارزش سازمانی استفاده می‌شود و موفقیت یک سازمان به توانایی‌اش در مدیریت این منبع کمیاب بستگی دارد (علیقلی و همکاران، ۱۳۹۰).

سرمایه فکری به عنوان یکی از عناصر شایستگی‌های محوری و مزیت رقابتی شرکت‌ها محسوب می‌شود. در برخی تحقیقات سرمایه فکری به عنوان شکاف بین ارزش بازاری و ارزش دفتری یک شرکت معرفی شده است. تحقیقات نشان می‌دهد که در سال‌های اخیر سرمایه فکری حدوداً ۹۰٪ از ارزش یک سازمان را در برمی‌گیرد. سرمایه فکری شامل خبرگی، تفکرات خلاق و مهارت‌های سازمانی بوده و بر پایه مشتریان، فرایندها، سیستم‌ها، نیروی انسانی و غیره قابل دسته‌بندی است (همتی و همکاران، ۱۳۸۹).

در ادبیات موضوع، سرمایه‌های سازمانی در دو دسته اصلی سرمایه مالی و سرمایه فکری دسته بندی شده است (مارتینز^۱، ۲۰۰۶). سرمایه فکری نیز به ۳ زیر دسته تقسیم شده است و هر یک از این ۳ زیر دسته خود دارای زیر مجموعه‌های متعدد و شاخص‌های مختلفی در ادبیات می‌باشند.

هر یک از ۳ زیر مجموعه اصلی سرمایه فکری را می‌توان بدین شرح تعریف نمود (بی‌تای^۲، ۲۰۰۱):

- سرمایه انسانی: این سرمایه شامل نیروی انسانی و قابلیت‌های کارکنان و مهارت‌ها است.
- سرمایه ارتباطی: شامل دانش موجود در ارتباطات یک سازمان با مشتریان و محیط بیرونی است و دانش ذخیره در زنجیره ارزش یک سازمان را در بر می‌گیرد.
- سرمایه ساختاری: شامل فعالیت‌های تحقیق و توسعه یک سازمان و اطلاعات موجود در پایگاه‌های اطلاعاتی سازمان و دانش ذخیره در سازمان و فرآیندهای موجود آن است.

در تحقیقات انجام شده توسط مارتینز (۲۰۰۶)، ۳ دسته فوق به عنوان زیر مجموعه‌های سرمایه فکری در نظر گرفته شده‌اند و سپس اثرات هر یک از آن‌ها بر یکدیگر مورد بررسی واقع شده‌اند. در تحقیق مارتینز نشان داده شد که سرمایه انسانی بر سرمایه ساختاری اثری مثبت داشته و موجب بهبود ذخیره دانش و فرایندهای سازمانی می‌شود. به زبان ساده‌تر سرمایه ساختاری به دنبال تبدیل سرمایه انسانی از دارایی فردی به یک Know-how یا دانش جمعی است و لذا شرکت‌ها تمایل دارند که دارایی‌های مرتبط با سرمایه انسانی را به دارایی‌های ساختاری که از نوع جمعی و ماندگار در سازمان می‌باشند تبدیل نمایند (مارتینز، ۲۰۰۶).

امروزه سرمایه فکری اعم از دانش، تجربه، مهارت شخصی، روابط خوب و توانایی فناوری، منبع مهم مزیت رقابتی و عامل کلیدی سودآوری شرکت محسوب می‌شود. دو عامل مهم که موجب افزایش کیفیت عملکرد شرکت‌ها طی دو دهه گذشته شده است، جهانی شدن و فزونی تغییرات فناوری است. در این محیط، سرمایه فکری و دارایی‌های نامشهود عوامل مهم موفقیت هستند. در رقابت اقتصادی جدید، دارایی‌های مبتنی بر دانش فراهم‌کننده یک مزیت رقابتی ذاتی هستند (مجتهدزاده و همکاران، ۱۳۸۹).

امروزه جنبه نامشهود اقتصاد بر پایه سرمایه‌های فکری بنیان نهاده شده و ماده نخستین و اصلی آن، دانش و اطلاعات است.

سازمان‌ها برای مشارکت در بازارهای امروزی، در هر شکل و نوع به اطلاعات و دانش برای بهبود عملکرد خود نیازمندند (خاوندکار و همکاران، ۱۳۸۷). با توجه به این که دارایی‌های دانشی در سازمان‌های دانش محور زیادی، به‌عنوان منابع اولیه مزیت رقابتی به حساب می‌آیند (لو^۳، ۲۰۰۷). محیط کسب و کار مبتنی بر دانش، نیازمند رویکردی است که دارایی‌ها ناملموس جدید سازمانی مثل دانش و شایستگی‌های منابع انسانی، نوآوری، روابط با مشتری، فرهنگ سازمانی، نظام‌ها، ساختار سازمانی و غیره را در برگیرد. در این میان، نظریه سرمایه فکری توجه روزافزون محققان دانشگاهی و دست‌اندرکاران سازمانی را به خود جلب کرده است. از طرف دیگر در اقتصاد دانش محور حال حاضر، سرمایه فکری بخش مهمی از ارزش شرکت‌ها محسوب می‌شود. توانایی برای مدیریت و کنترل سرمایه فکری مستلزم این است که شرکت‌ها بتوانند سرمایه فکری را شناسایی، اندازه‌گیری و گزارش کنند (مییر و همکاران^۴، ۲۰۰۱).

بنابراین سرمایه فکری را می‌توان مهم‌ترین دارایی‌های سازمان تلقی کرد؛ بنابراین انتظار می‌رود سازمان‌هایی که از سرمایه فکری و انسانی بالاتری برخوردارند عملکرد مالی آن‌ها نیز بالاتر باشد. سرمایه فکری سرمایه‌ای فراتر از دارایی‌های فیزیکی و دارایی‌های مشهود است. امروزه سهم سرمایه فکری به دلیل تولید دانش و اطلاعات و در نتیجه تولید ثروت در اقتصاد مبتنی بر دانش می‌تواند نقش مهمی در خلق ارزش افزوده و تولید ناخالص داخلی داشته باشد. به همین دلیل در سطح بنگاه‌های اقتصادی نیز عملکرد مالی سازمان‌ها می‌تواند تحت تأثیر دارایی‌های فکری و سرمایه انسانی قرار گیرد (رحیمی ریگی و همکاران، ۱۳۹۵).

سرمایه فکری به‌عنوان یک عامل تولید ثروت در مقایسه با سایر دارایی‌های مشهود و فیزیکی، ارجحیت بیش‌تری پیدا می‌کند (سید نقوی و همکاران، ۱۳۹۱). دارایی‌های فکری و به‌خصوص سرمایه‌های انسانی جزو مهم‌ترین دارایی‌های سازمانی محسوب می‌شوند و موفقیت بالقوه سازمان‌ها ریشه در قابلیت‌های فکری آن‌ها دارد (اسماعیلی و رحیمی اقدم، ۱۳۹۴). اگرچه اهمیت سرمایه فکری با توجه به بازار رقابتی امروز، همواره در حال افزایش است اما اکثر سازمان‌ها، با مشکلات زیادی به دلیل نادیده گرفتن اثر سرمایه فکری‌شان روبه‌رو می‌شوند؛ چراکه وجود سرمایه فکری به دلیل ماهیت و ویژگی‌های آن در این شرکت‌ها پنهان مانده است (مادیتینوس^۵، ۲۰۱۱).

⁴ Meer
⁵ Maditinos

¹ Martinez
² Beattie
³ Low

۲-۲- سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران

ارایه الگویی در رابطه با سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران در بعد سازمانی معمولاً متعارف اثربخشی فعالیت‌ها است. منظور از اثربخشی میزان دستیابی به اهداف و برنامه‌ها با ویژگی کارا بودن فعالیت‌ها و عملیات است. سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران، نحوه استفاده از منابع در قالب شاخص‌های کارایی است (ایزدی‌نیا، ۱۳۹۰). در اقتصاد امروزی، از سرمایه فکری به منظور ایجاد ارزش برای سازمان استفاده می‌شود و در دنیای امروز، موفقیت هر سازمان به توانایی مدیریت این دارایی‌ها بستگی دارد. امروزه شاهد رشد اهمیت سرمایه فکری، به عنوان یک ابزار مؤثر برای افزایش رقابت و کارایی شرکت‌ها هستیم (دستگیر و محمدی، ۱۳۸۸). بنابراین اندازه‌گیری عملکرد با رویکرد سرمایه فکری در سازمان‌ها موجب بهبود کیفیت تصمیم‌گیری استفاده کنندگان، بهبود مدیریت داخلی، بهبود گزارش دهی به خارج از سازمان، مبادلات این سرمایه در داخل شرکت و در خارج از شرکت و بهبود کارکرد حسابداری می‌گردد (بوس^۴، ۲۰۰۴).

۲-۳- اهمیت و ضرورت تصمیم‌گیری در سازمان

فرایند تصمیم‌گیری به زبان ساده این گونه تعریف می‌شود: انتخاب یک راه از میان راه‌های مختلف برای حل مشکل، و این کار اصلی مدیران است. به گونه‌ای که در هر موقعیتی برای اقدام جدید یا حل مشکل و در خصوص این که چه کاری، با چه وسیله‌ای و توسط چه کسی، در چه موقعی، در کجا و چگونه باید انجام شود تصمیم بگیرند و اجرا نمایند.

تصمیم‌گیری در واقع، وسیله اصلی برای اجرای برنامه‌ها و راه نیل به اهداف است؛ زیرا هر مدیری برای اجرای هر یک از وظایف خود اعم از برنامه‌ریزی، سازماندهی، هدایت و کنترل همواره نیاز به اتخاذ تصمیم دارد. آشنایی با شیوه‌ها و روش‌های تصمیم‌گیری برای مدیران دارای اهمیت بسیار است که با بهره‌گیری از این روش‌ها توانایی مدیران در اتخاذ تصمیم کارآمد افزایش می‌یابد؛ لذا تصمیم‌گیری نقش و فعالیتی حساس و پر اهمیت است تا جایی که برخی از دانشمندان مانند «هربرت سایمون» تصمیم‌گیری را مترادف با مدیریت قرار داده است.

۲-۴- ارتباط بین سرمایه فکری و سبک‌های عمومی

تصمیم‌گیری مدیران

ارتباط مابین سرمایه فکری و سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران اهمیت حیاتی برای سازمان دارد زیرا این دو به واسطه

با توجه به اینکه سرمایه فکری در برگیرنده همه فرایندها و دارائی‌هایی است که به طور معمول و سنتی در ترازنامه مالی شرکت‌ها منعکس نمی‌شود و از آن میان فقط یک سری از دارایی‌های نامشهود مانند علائم تجاری، حق امتیازها و مالکیت معنوی در سیستم‌های مدرن مدنظر قرار می‌گیرد (روساند^۱، ۲۰۰۵). در نتیجه موفق‌ترین سازمان‌ها، آن‌هایی هستند که در مقایسه با رقبای خود از این سرمایه نامشهود به نحو بهتر و سریع‌تر استفاده کنند. اهمیت این پژوهش، برجسته کردن ارایه الگویی در رابطه با سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با مولفه‌های ارزیابی عملکرد مبتنی بر سرمایه فکری است. تا با بهره‌گیری از چنین الگویی سرمایه‌گذاران درباره خرید و فروش و یا نگهداری سهام تصمیم‌گیری کنند و مدیران درباره افزایش یا کاهش سرمایه، خرید دارائی‌های سرمایه‌ای و ... تصمیم‌گیری کنند. همچنین اعتباردهندگان درباره میزان امنیت سرمایه‌گذاری خود و مدیران بخش‌های مختلف صنایع درباره عملکرد خود و مجموعه تحت پوشش قضاوت کنند (مشایخی و همکاران، ۱۳۹۳).

در پژوهش‌های پیشین همچون پژوهش بونتیس^۲ و همکاران (۲۰۰۱) مطالعه‌ای را با هدف بررسی سه جزء سرمایه فکری یعنی سرمایه انسانی، سرمایه ساختاری و سرمایه مشتری و روابط آن‌ها در دو بخش صنعت در مالزی انجام دادند. نتایج اصلی به‌دست آمده از تحقیق بدین‌صورت بود که سرمایه انسانی بدون توجه به نوع صنعت، اهمیت دارد و اینکه توسعه سرمایه ساختاری، ارتباطی مثبت با عملکرد شرکت (بدون توجه به نوع صنعت) دارد. همچنین روس^۳ و همکاران (۱۹۹۷) سرمایه فکری را همه فرآیندها و دارایی‌هایی می‌دانند که ترازنامه یک شرکت به طور معمول آن‌ها را منعکس نمی‌کند. این تعاریف، به نوعی تمامی دارایی‌های نامشهود اعم از علائم تجاری و حق‌الامتیازها را که مورد توجه روش‌های نوین حسابداری نیز هستند، را در بر می‌گیرد.

چهارباغی و کریپس^۴ (۲۰۰۶) به این عقیده اشاره می‌کنند که سرمایه فکری نیروی محرکه اصلی و پایدار عملکرد سازمانی است که بهتر از هر چیزی ارزش واقعی سازمان را منعکس می‌کند. سرمایه فکری منابع پنهان (نامشهود) سازمان است که به طور کامل در گزارشات حسابداری سنتی نشان داده نمی‌شود. نه سرمایه انسانی و نه سایر اجزای تشکیل دهنده سرمایه فکری در سیستم حسابداری سنتی قابل رؤیت نیستند (پابلوس^۵، ۲۰۰۲).

⁴ Chaharbaghi & Cripps

⁵ Pablos

⁶ Bose

¹ Roseand

² Bontis

³ Roos

اهمیت و ضرورت اساسی سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران تبدیل سرمایه انسانی سازمان به سرمایه ساختاری است به منظور تحقق این هدف اساسی مدیریت دانش بایستی به صورت زیر است که عبارتند از:

- سطح استراتژیک: در این سطح مدیریت استراتژیک کسب و کار بایستی یک ذهنیت دانش‌گرا را در سازمان مستقر کنند و مطمئن باشد که یک سازمان قادر است برای کسب و کار خود بر حسب دانش موجود و دانش مورد نیاز برای فرایند کسب و کار آینده تحلیل و برنامه‌ریزی کند و یک محیط کسب و کار مناسب را که به خلق فرایندهای کارایی ایجاد دانش جدید در سازمان کمک می‌نماید را فراهم آورد.
- سطح تاکتیکی: مدیریت استراتژیک کسب و کار بایستی دانش موجود به طور مناسب را شناسایی کنند و دانش جدید را برای استفاده از آینده در حافظه سازمان حفظ کند و سیستم‌های جدیدی که تخصیص کارا و موثر دانش را موجب می‌شوند در درون سازمان ایجاد کند.
- سطوح عملیاتی: مدیریت استراتژیک کسب و کار بایستی توجه کنند دانش به وسیله آنهایی که دسترسی به دانش مناسب در زمان و مکان مناسب دارند در رویه‌های روزانه مورد استفاده واقع شود.

در نتیجه از آنجایی که سرمایه‌گذاران و سیاستمداران به عنوان اصلی‌ترین تامین‌کنندگان منابع شرکت‌ها، به دنبال شرکت‌هایی با سود دهی برای سرمایه‌گذاری هستند شرکت‌های را برمی‌گزینند که دارای عملکردی منظم و قانون مدار باشند. لذا این تحقیق به بررسی رفع نگرانی‌ها که موجب تغییرات گسترده‌ای در فعالیت سازمان‌ها و عوامل بهبود کیفیت سوددهی شده است می‌پردازد. بنابراین وجود سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران موجب حمایت از سهامداران و ارتقا کیفیت اطلاعات مالی است که باعث کاهش زیان سازمان است را موجب می‌گردد.

در پژوهش‌های قبلی نجف آبادی و سرمد سعیدی (۱۳۹۴) به این نتیجه دست یافتند که گزارش‌گیری مطلوب سرمایه فکری می‌تواند در تعیین ارزش آتی سازمان و تثبیت وضعیت فعلی آن در فعالیت مربوط به مدیریت کسب و کار نقش موثری داشته باشد. بنابراین اگر سرمایه فکری به عنوان نقش حمایتی بر مدیریت استراتژیک کسب و کار در سازمان به درستی اجرا گردد موجب داشتن کنترل بر دارایی‌های سازمان را قادر می‌سازد که از یک طرف حاکمیت داخلی موثری ایجاد می‌کند و از طرف دیگر، دارای روابط خارجی موفق با مشتریان و تامین‌کنندگان و سایر ذینفعان دارد. بنابراین، ایجاد می‌کند که

همپوشانی‌های مهمی که در میانشان است یکدیگر را تکمیل می‌کنند. این همپوشانی تا حد زیادی بستگی به طرح‌ها و اولویت‌های سازمان دارد (عیدی و همکاران، ۱۳۹۵). نقش مهمی در فرآیند توسعه و بهره‌وری از سرمایه فکری بر عهده دارد و بر روی تسهیل و مدیریت فعالیت‌های دانش‌گرا تمرکز می‌کند تا یک محیط دوستانه دانشی برای رشد سرمایه فکری خلق کند و افزایش سرمایه فکری از طریق مرتبط کردن آن با مدیریت استراتژیک کسب و کار زمانی میسر است که فرآیندهای دانشی موجود به صورتی سیستماتیک و هدفمند مدیریت شوند (نجف آبادی و سرمد سعیدی، ۱۳۹۴).

لذا به منظور داشتن رویکرد سیستماتیک به سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران بایستی آن را فراتر از مرزهای سنتی موجود در دامنه مدیریتی دیده و انواع فاکتورهای را که در شناسایی سرمایه فکری و اجزای آن و فعالیت‌های مرتبط با اجرای مدیریت دانش موثر هستند را به حساب آوریم که نیازمند به وجود آوردن انسجام در میان تکنولوژی‌ها و افراد و سیستم‌ها با تمرکز ویژه بر روی افراد است و این رویکرد مستلزم مدیریت و اندازه‌گیری است (عیدی و همکاران، ۱۳۹۵).

به طور کلی توجه به هم‌راستا کردن سرمایه فکری و سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران از طریق نوآوری و کشف ایده‌های مهم به صورت مستمر محصولات و خدمات برتر را ایجاد می‌کنند و باعث ارتباط مستمر و پایدار با مشتریان و سرمایه مشتری می‌شود و لذا در فرهنگ تسهیم، دانش موثر را از هر جایی کسب می‌کند.

بنابراین سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با تبدیل سرمایه‌های انسانی به دارایی‌های فکری سازمان یافته برای سازمان ایجاد ارزش می‌کند. چرا که شواهد نشان می‌دهد که این دو مکمل یکدیگر محسوب می‌شوند. از نظر حیطة مورد بررسی می‌توان گفت که مدیریت استراتژیک کسب و کار و مدیریت سرمایه فکری تقریباً تمامی زوایای مرتبط با فعالیت‌های سازمانی را در خود دارند هر دوی آن‌ها دامنه‌ای کلی از فعالیت‌های موجود در درون سازمان از خلق دانش گرفته تا استفاده از دانش را در بر می‌گیرند.

در نتیجه سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران می‌تواند به عنوان بخشی از فرایند مدیریت که بر تحلیل نظام‌مند و برنامه‌ریزی و انباشت و خلق و توسعه و ذخیره سازی و کاربرد دانش سازمان تمرکز و تلاش کند که سرمایه انسانی را به سرمایه ساختاری به منظور ایجاد مزیت رقابتی تبدیل کنند و مدیریت استراتژیک کسب و کار دانش یک فعالیت بین وظیفه‌ای که جزو شایستگی مدیریت استراتژیک ارشد یک سازمان است باید باشد (همتی و همکاران، ۱۳۸۹).

۳- روش شناسی تحقیق

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر جمع‌آوری داده-ها، میدانی است. همچنین یک تحقیق تحلیلی از نوع نیمه تجربی است. بر اساس دسته‌بندی تحقیقات برحسب چگونگی گردآوری داده‌ها از نوع تحقیقات توصیفی است. از لحاظ نوع داده‌ها یک تحقیق کمی و از نظر شیوه استدلال هم یک تحقیق استقرایی محسوب می‌گردد. همچنین داده‌های مورد نیاز با استفاده از صورت‌های مالی سالانه و یادداشت‌های توضیحی همراه آن‌ها، مربوط به شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، موجود در سایت سازمان بورس و نرم‌افزارهای ره-آورد نوین و تدبیر پرداز استخراج شده است. پرسشنامه مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامه سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مشتمل بر ۲۵ سؤال است که توسط محقق تهیه و تنظیم گردیده شده است، که برای پایایی آن نیز از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه مذکور برابر با ۰/۷۱ می‌باشد.

جامعه آماری این تحقیق شرکت‌های بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. دلیل انتخاب جامعه آماری مذکور این است که سازمان بورس و اوراق بهادار تهران اطلاعات نسبتاً جامعی در خصوص وضعیت شرکت‌ها و روند عملکردهای مالی و اقتصادی آن‌ها دارد و می‌توان گفت تنها منبع اطلاعاتی است که با استفاده از آن می‌توان به منابع اطلاعاتی مالی شرکت‌ها دسترسی یافته و مدل تحقیق را مورد آزمون قرار داد.

با توجه به موضوع این پژوهش، جامعه آماری تحقیق در برگیرنده تمامی شرکت‌های عضو بورس اوراق بهادار تهران است که با اعمال مراحل زیر و نمونه‌گیری غربالگری در نمونه باقی می‌مانند:

- شرکت در دوره تحقیق (۱۳۹۲-۱۳۹۶) عضو بورس اوراق بهادار باشد.
  - سال مالی شرکت منتهی به اسفند هر سال باشد و طی دوره تحقیق شرکت تغییر سال مالی نداشته باشد.
  - شرکت جزء بانک‌ها و شرکت‌های سرمایه‌گذاری نباشد.
- با توجه به محدودیت‌های فوق جامعه آماری این پژوهش شامل ۱۰۵ شرکت می‌باشد که از میان آن‌ها تعداد ۵۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند.
- بر اساس نمونه آماری تحقیق با توجه به ضوابط ذیل انتخاب گردیده است.
  - جزء شرکت‌های واسطه‌گری مالی، سرمایه‌گذاری، نهادهای پولی، بانکی و هلدینگ باشند.
  - پایان سال مالی شرکت منتهی به پایان اسفند باشد.

سازمان برای مدیریت، کنترل و گزارشگری سرمایه فکری اقداماتی انجام دهد.

به همین دلیل مطالعه ارایه الگویی در رابطه با سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با مولفه‌های ارزیابی عملکرد مبتنی بر سرمایه فکری می‌تواند ضروری و با اهمیت تلقی شود. در این راستا تحقیق حاضر سعی می‌کند تا به ارایه الگویی در رابطه با سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با مولفه‌های ارزیابی عملکرد مبتنی بر سرمایه فکری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار پردازد.

۵-۲- پیشینه تحقیق داخلی و خارجی

کویچی و واگنون (۲۰۱۸) به پژوهشی تحت عنوان نقش سرمایه فکری در حمایت از مدیریت استراتژیک کسب و کار پرداختند. نتایج حاکی آن است که مدیریت استراتژیک تعامل بین دارایی‌های سرمایه انسانی را تأیید می‌کند و به طور موثر بر بهره برداری از سرمایه ساختاری شرکت را به همراه دارد. و دریافت که سازمان برای اجرای نوآوری موثر می‌تواند آموزش‌های اطلاعاتی را تقویت و بروز کند تا باعث ارتقا کاری و آموزش کارکنان گردد.

نکان و همکاران (۲۰۱۸) به پژوهشی تحت عنوان رابطه مدیریت منابع انسانی دانش‌محور و نوآوری با نقش میانجی سرمایه فکری پرداختند. نتایج حاکی آن است که سرمایه فکری نقش میانجی را در رابطه بین مدیریت منابع انسانی دانش‌محور و نوآوری سازمانی دارد. سرمایه ارتباطی نقش میانجی را در رابطه بین مدیریت منابع انسانی دانش‌محور و نوآوری سازمانی دارد. سرمایه ساختاری نقش میانجی را در رابطه بین مدیریت منابع انسانی دانش‌محور و نوآوری سازمانی دارد. همچنین بین رابطه مدیریت منابع انسانی دانش‌محور و نوآوری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

چن و همکاران (۲۰۱۷) به پژوهشی تحت عنوان رابطه بین سرمایه فکری، ارزش بازار و عملکرد مالی شرکت‌های بورس اوراق بهادار تایوان طی سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۳ پرداختند. نتایج حاکی آن است تأثیر مثبت سرمایه فکری بر عملکرد مالی و ارزش بازار این شرکت‌ها وجود دارد.

ترکی و زمانپور (۱۳۹۶) به پژوهشی تحت عنوان بررسی رابطه بین الگوی سرمایه فکری و شاخص‌های ارزیابی عملکرد در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج حاکی آن است که بین سرمایه فکری مبتنی بر الگوی پالیک و ارزش افزوده نقدی و اقتصادی، فرصت‌های سرمایه گذاری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

H2: سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران بر شاخص سرمایه ساختاری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط دارد.

H3: سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با شاخص سرمایه فیزیکی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط دارد.

اطلاعات مالی شرکت در دوره مورد مطالعه در دسترس باشد.

تجزیه و تحلیل نهایی داده های جمع آوری شده با استفاده از نرم افزار SPSS ۲۴ و Smart PLS، نسخه ۲.۳ استفاده شده است.

۴- فرضیه‌ها، مدل و متغیرهای پژوهش

۴-۱- فرضیه‌های پژوهش

از جمله فرضیات مورد بررسی در این پژوهش عبارتند از:

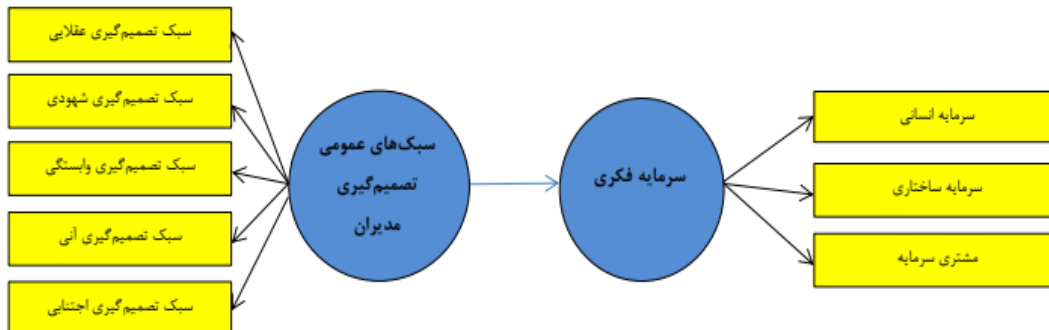
فرضیه اصلی: سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با سرمایه فکری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنی داری دارد.

فرضیات فرعی

H1: سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران بر شاخص سرمایه انسانی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط دارد.

۴-۲- مدل مفهومی تحقیق

چارچوب مفهومی مدل مطالعه حاضر در شکل ۱ آورده شده است که با استفاده از روش مدل سازی معادلات ساختاری تهیه شده است. در این مدل، طبق تجزیه و تحلیل آماری، معادلات ساختاری دایره یا فرم بیضی بیانگر متغیر پنهان سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران است، شکل مستطیل یا مربع نیز نمایانگر متغیرهای قابل مشاهده است.

شکل ۱- الگوی مفهومی تحقیق

طرز تفکر خاص آن مجموعه بررسی و سپس یک گزینه مقبول واقع شود و سپس اجرا گردد.

* **سبک‌های تصمیم‌گیری:** تقسیم‌بندی‌های مختلفی از سبک‌های تصمیم‌گیری ارائه شده است که یکی از رایج‌ترین و پرکاربردترین سبک‌ها که تصمیم‌گیری را در پنج سبک عقلایی، شهودی، وابستگی، فوری و اجتنابی دسته‌بندی کرده است سبک تصمیم‌گیری عمومی است.

۴-۳- متغیرهای تحقیق

متغیرهای مورد مطالعه در این تحقیق به شرح زیر است:

سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران

* **تصمیم‌گیری:** بررسی، پیش‌بینی و ارزیابی نتایج از راه‌حل‌های موجود و انتخاب قطعی یک راه‌حل برای رسیدن به هدف را تصمیم‌گیری می‌گویند. تصمیم‌گیری فرآیندی خاص شامل انتخاب یک راه و روش از میان دو یا چند روش موجود است. تصمیم به معنای انتخابی خودآگاه است که به فرد امکان می‌دهد تا براساس مجموعه‌ای از شرایط داده شده نحوه رفتار و

* **سبک تصمیم‌گیری عقلایی:** این سبک بیانگر تمایل تصمیم‌گیرنده به شناسایی تمامی راهکارهای ممکن، ارزیابی نتایج هر راهکار از تمامی جنبه‌های مختلف و در نهایت انتخاب راهکار بهینه و مطلوب توسط تصمیم‌گیرنده در هنگام مواجهه با شرایط تصمیم‌گیری می‌باشد (الیویرا^۱، ۲۰۰۷). در پژوهش حاضر این سبک توسط پنج سوال به شماره ۴، ۷، ۱۱، ۱۳ و ۲۵ پرسشنامه سبک تصمیم‌گیری عمومی بروس و اسکات (۱۹۹۵) بررسی می‌شود.

* **سرمایه فکری:** واژه‌ی سرمایه فکری بسیار گسترده است و نه تنها مربوط به سرمایه انسانی می‌شود، بلکه منابع خود سازمان و روابط سازمان و روابط سازمان با محیطش را نیز در بردارد.

* **سرمایه انسانی (VAHU):** سرمایه انسانی نشان دهنده موجودی دانش افراد یک سازمان یا شامل سرمایه انسانی سازمان شامل مهارت‌ها، تخصص، توانایی حل مساله و سبک‌های رهبری است.

سرمایه انسانی = تمام هزینه‌های انجام شده برای کارمندان

* **سرمایه ساختاری (SCVA):** سرمایه ساختاری شامل همه ذخایر غیر انسانی دانش در سازمان است که دربرگیرنده پایگاه‌های داده، نمودارهای سازمانی، دستورالعمل‌های اجرایی فرآیندها، استراتژی‌ها، برنامه‌های اجرایی و به طور کلی هر آن چه که ارزش آن بر سازمان بالاتر از ارزش مادی آن باشد، است. سرمایه ساختاری = سرمایه انسانی - ارزش افزوده برای کارمندان

* **سرمایه فیزیکی (VACA):** سرمایه فیزیکی شامل دانش موجود در همه روابطی است که سازمان با مشتریان، رقبا، تامین کنندگان، انجمن‌های تجاری یا دولت برقرار می‌کند گویند. سرمایه فیزیکی (به کار گرفته شده) = ارزش کل دارایی‌های خالص

۵- یافته‌های پژوهش

۵-۱- آمار توصیفی

در تحلیل توصیفی، پژوهشگر با استفاده از جداول و شاخص‌های آمار توصیفی نظیر شاخص‌های مرکزی و پراکندگی به توصیف داده‌های جمع‌آوری شده تحقیق می‌پردازد. این امر به شفافیت و توضیح داده‌های پژوهش کمک بسیاری می‌کند. یافته‌های توصیفی این پژوهش میانگین و انحراف معیار در جدول ۲ نشان داده شده است.

* **سبک تصمیم‌گیری شهودی:** تصمیم‌گیری شهودی فرایندی ناخودآگاه است که در سایه تجربه‌های استنتاج شده بدست می‌آید. در این شیوه تصمیم‌گیری فرد تصمیم‌گیرنده منطق روشنی در رابطه با درست بودن خود دارند، بلکه با تکیه بر بینش و فراست درونی خود آن چیزی را که فکر می‌کند درست است انجام می‌دهد (پاتون^۲، ۲۰۰۳). در پژوهش حاضر این سبک توسط پنج سوال به شماره ۱، ۳، ۱۲، ۱۶ و ۱۷ پرسشنامه سبک تصمیم‌گیری عمومی بروس و اسکات (۱۹۹۵) بررسی می‌شود.

* **سبک تصمیم‌گیری وابستگی:** این سبک بیانگر عدم استقلال فکری و عملی تصمیم‌گیرنده و تکیه بر حمایت‌ها و راهنمایی‌های دیگران در هنگام اتخاذ تصمیم است (پارکر^۳، ۲۰۱۱). در پژوهش حاضر این سبک توسط پنج سوال به شماره ۲، ۵، ۱۰، ۱۸ و ۲۲ پرسشنامه سبک تصمیم‌گیری عمومی بروس و اسکات (۱۹۹۵) بررسی می‌شود.

* **سبک تصمیم‌گیری آنی (فوری):** این سبک بیانگر احساس اضطرار تصمیم‌گیرنده و تمایل وی به اخذ تصمیم نهایی در کوتاه‌ترین زمان ممکن است (نانهلم^۴، ۲۰۱۴). در پژوهش حاضر این سبک توسط پنج سوال به شماره ۸، ۹، ۱۵، ۲۰ و ۲۴ پرسشنامه سبک تصمیم‌گیری عمومی بروس و اسکات (۱۹۹۵) بررسی می‌شود.

* **سبک تصمیم‌گیری اجتنابی:** افرادی که از این سبک استفاده می‌کنند در هنگام مواجهه با مساله تا آنجا که امکان‌پذیر است تصمیم‌گیری را به تعویق انداخته و از هرگونه واکنش نسبت به مساله رخ داده طفره می‌روند (پارکر، ۲۰۱۱). در پژوهش حاضر این سبک توسط پنج سوال به شماره ۶، ۱۴، ۱۹، ۲۱ و ۲۳ پرسشنامه سبک

³ Parker
⁴ Thanholm

Elvira
paton²

جدول ۲. یافته‌های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	میانه	کمینه	بیشینه
سرمایه فکری	۲/۵۰	۴/۰۶	۱/۰۶	۱	۲۲/۹۷
	۰/۲۳	۰/۳۱	۰/۰۶	۰/۰۰۰	۰/۹۶
	۰/۳۱	۰/۲۶	۰/۲۲	۰/۰۱	۰/۸۹
سبک‌های تصمیم‌گیری	۳/۶۳	۰/۶۰	۳/۸۰	۲	۴/۶۰
	۳/۵۰	۰/۵۰	۲/۶۰	۱/۴۰	۳/۸۰
	۲/۶۴	۰/۵۰	۲/۶۰	۱/۴۰	۳/۸۰
	۲/۷۱	۰/۵۹	۲/۶۰	۱/۶۰	۴/۲۰
	۲/۲۰	۰/۵۸	۲/۲۰	۱	۳/۶۰
سبک‌های تصمیم‌گیری	۲/۹۳	۰/۳۶	۲/۹۶	۱/۹۶	۳/۹۶

جدول ۴ نشان می‌دهد که تمامی متغیرهای مورد بررسی دارای توزیع نرمال می‌باشند.

۲-۲-۵- بررسی همگنی و بررسی هم‌خطی چندگانه متغیرها

یکی دیگر از پیش فرض‌های لازم برای انجام تحلیل به روش معادلات ساختاری که بایستی بررسی شود عبارت است از وجود همگنی واریانس‌های متغیرهای تحقیق، که با استفاده از آزمون لوین انجام چک می‌شود. معمولاً سطح معناداری در آزمون لوین با Sig نمایش داده می‌شود و اگر این مقدار بیش‌تر از ۰.۰۵ باشد، می‌توان گفت واریانس گروه‌ها از تجانس برخوردار است.

جدول ۵. آزمون لوین برای بررسی همگنی متغیرهای تحقیق

معیارها	سبک‌های تصمیم‌گیری	سرمایه فکری
آزمون لوین	۰.۲۲۳	۰.۹۳۲
سطح معناداری	۰.۸۸۰	۰.۴۳۳

جدول ۵ نشان می‌دهد که واریانس همه متغیرها دارای تجانس است، با توجه به Sig جدول که از ۰.۰۵ بیش‌تر است. جدول ۵ نشان می‌دهد که تمامی متغیرهای مستقل دارای میزان تورم واریانس پایین‌تر از ۳ و تولرانس بالاتر از صفر می‌باشد در نتیجه هم‌خطی چندگانه بین متغیرهای مستقل مشاهده نمی‌شود.

جدول ۵. آزمون VIF برای بررسی عدم هم‌خطی چندگانه ی متغیرهای تحقیق

فرضیه	متغیر مستقل	میزان VIF	تولرانس	متغیر وابسته
اصلی	سبک‌های تصمیم‌گیری	۱.۰۰۰	۱.۰۰۰	سرمایه فکری

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار، به ترتیب در متغیرهای سرمایه انسانی (۲/۵۰ و ۴/۰۶)، سرمایه ساختاری (۰/۲۳ و ۰/۳۱) و سرمایه فیزیکی (۰/۳۱ و ۰/۲۶) و در متغیرهای سبک عقلایی (۳/۶۳ و ۰/۶۰)، سبک شهودی (۳/۵۰ و ۰/۵۰)، سبک وابستگی (۲/۶۴ و ۰/۵۰)، سبک فوری (۲/۷۱ و ۰/۵۹)، سبک اجتنابی (۲/۲۰ و ۰/۵۸) و سبک‌های تصمیم‌گیری (۲/۹۳ و ۰/۳۶) می‌باشد.

۲-۲-۵- اعتبارسنجی مدل اندازه‌گیری

۱-۲-۵- آزمون نرمال بودن و پراکندگی متغیرها

برای انجام آزمون نرمال بودن متغیرها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است.

جدول ۳. آزمون فرض نرمال بودن توزیع متغیرها

معیارها	سبک‌های تصمیم‌گیری	سرمایه فکری
Z کولموگروف اسمیرنوف	۰.۰۸۳	۰.۳۳۰
سطح معناداری	۰.۸۴۲	۰.۱۹۰

بر طبق جدول ۳ به دلیل اینکه سطح معناداری همه‌ی متغیرها از $\alpha=0.05$ بزرگ‌تر است، پس فرض H_0 مبنی بر نرمال بودن آن‌ها رد نمی‌شود. بنابراین در آزمون این متغیرها باید از آزمون‌های پارامتری استفاده کرد.

جدول ۴. آزمون معیارهای نرمال بودن توزیع متغیرها

معیارها	سبک‌های تصمیم‌گیری	سرمایه فکری
Skewness	۰.۱۴۴	۰.۶۹۲
Kurtosis	۰.۵۹۳	۰.۸۰۹

۳-۲-۵- بررسی و ارزیابی روایی و پایایی سازه‌ها
مقدار شاخص‌های میانگین واریانس‌های استخراج شده (AVE) برای کلیه سازه‌ها بیش‌تر از ۰.۵ یعنی متغیرها دارای اعتبار درونی می‌باشند. شاخص پایایی مرکب نیز از ۰.۷ بیش‌تر است

که نشان از سازگاری درونی مدل‌های اندازه‌گیری انعکاسی تحقیق می‌باشد. بنابراین هر کدام از سازه‌های مدل از روایی و پایایی مطلوبی جهت اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش برخوردار هستند.

جدول ۶. مقادیر بارهای عاملی استاندارد شده و شاخص‌های روایی و پایایی سازه‌ها

متغیر	سئوالات	بار عاملی استاندارد	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	متوسط واریانس استخراج شده
سبک‌های تصمیم‌گیری	سبک عقلایی	۰.۵۷۷	۰.۷۹۷	۰.۸۶۷	۰.۶۲۰
	سبک شهودی	۰.۵۹۵			
	سبک وابستگی	۰.۵۱۵			
	سبک فوری	۰.۷۹۲			
	سبک اجتنابی	۰.۶۷۳			
سرمایه فکری	سرمایه انسانی	۰.۹۱۰	۰.۷۲۶	۰.۸۳۷	۰.۷۵۹
	سرمایه ساختاری	۰.۹۴۱			
	سرمایه فیزیکی	۰.۵۲۷			

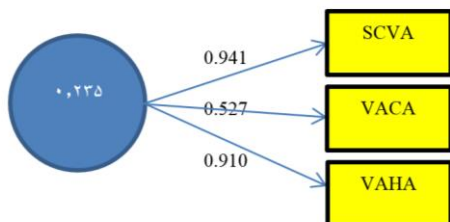
۴-۲-۵- بررسی روایی واگرا (تشخیصی) برای متغیرهای پژوهش

جدول ۷ نشان می‌دهد که سازه‌ها کاملاً از هم جدا می‌باشند یعنی مقادیر قطراسلی (ریشه دوم متوسط واریانس استخراج شده) برای هر متغیر پنهان از همبستگی آن متغیر با سایر متغیرهای پنهان انعکاسی موجود در مدل بیش‌تر است.

برای اینکه مدل‌های انعکاسی از برازش خوبی برخوردار باشند باید بارهای عاملی بیش‌تر از ۰.۷ باشد. در مدل ساختاری نهایی همه بارهای عاملی مدل‌های بیرونی بیش‌تر از ۰.۷ است. ضریب تعیین برای متغیر مفهومی درون‌زا محاسبه و داخل بیضی متغیر نشان داده شده است. لازم به ذکر است برای متغیرهای برون‌زا مقدار ضریب تعیین محاسبه نمی‌شود.

جدول ۷. شاخص فورنل لاکر جهت بررسی شاخص روایی تشخیصی یا واگرا

معیارها	سبک‌های تصمیم‌گیری	سرمایه فکری
سبک‌های تصمیم‌گیری	۰.۷۸۸	
سرمایه فکری	۰.۴۵۳	۰.۸۷۱

نمودار ۱. مرحله اول ارزیابی مدل (مدل اندازه‌گیری)

۵-۲-۵- تجزیه و تحلیل مدل مفهومی پژوهش

همانطور که قبلاً ذکر شد برای بررسی مدل مفهومی تحقیق از مدل سازی PLS-SEM استفاده شده است. در نگاه زیر مرحله اول ارزیابی مدل ساختاری نشان داده شده است.

ضرایب مسیر در حالت استاندارد هستند و مقدار آن‌ها بین ۱- تا ۱+ تغییر می‌کنند. هرچه مقدار ضریب مسیر به یک و یا منفی یک نزدیک‌تر باشد تأثیرگذاری آن مسیر بیش‌تر است. ضرایب استاندارد مدل‌های بیرونی (بارهای عاملی) به نوعی نشان دهنده اعتبار سازه است. ضرایب مسیر مدل‌های بیرونی بین ۰ تا ۱ تغییر می‌کنند.

۶-۲-۵- بررسی فرضیه‌های پژوهش
فرضیه اصلی: سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با سرمایه فکری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنی‌داری دارد.
ماتریس ضرایب همبستگی بین سبک‌های تصمیم‌گیری با سرمایه فکری در جدول ۲ نشان داده شده است.
ضریب مسیر مستقیم سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران بر سرمایه فکری برابر با ۰/۴۱۱ است. مقدار آماره t برابر با ۱۱/۳۶۱ است که بیشتر از ۱/۹۶ است؛ بنابراین ضریب مسیر

ابراهیمی (۱۳۸۸)، عباسی و امان گلدی (۱۳۸۹)، قلیچلی و همکارانش (۱۳۸۷) هم‌خوانی دارد.

جدول ۱۰. نتایج فرضیه دوم

نتیجه	P-Value	t-Value	ضریب مسیر	مسیر
عدم رد H_0	۰/۰۱	۳/۱۰۵	۰/۴۰۵	سبک‌های تصمیم‌گیری ← سرمایه‌ساختاری

H۳: سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با شاخص سرمایه فیزیکی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنی‌داری دارد.

همان‌طور که نتایج جدول ۱۱ نشان می‌دهد ضریب مسیر سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران بر شاخص سرمایه فیزیکی برابر با ۰/۱۹۷ است. مقدار آماره t برابر با ۵/۷۳۳ است که بیش‌تر از ۱/۹۶ است. بنابراین ضریب مسیر مستقیم فوق در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار می‌باشند. لذا می‌توان استنباط نمود بین سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران و سرمایه فیزیکی ارتباط معنادار وجود دارد. این نتایج با یافته‌های پژوهش کامت (۲۰۰۸)، ونگ (۲۰۰۸)، یانگ چو و همکاران (۲۰۰۶)، عباسی و امان گلدی (۱۳۸۹)، مدهوشی و اصغرنژاد (۱۳۸۸) هم‌خوانی دارد.

جدول ۱۱. نتایج فرضیه سوم

نتیجه	P-Value	t-Value	ضریب مسیر	مسیر
عدم رد H_0	۰/۰۱	۵/۷۳۳	۰/۱۹۷	سبک‌های تصمیم‌گیری ← سرمایه فیزیکی

۶- نتیجه‌گیری و بحث

هدف از این پژوهش مطالعه و بررسی رابطه سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با مولفه‌های ارزیابی عملکرد مبتنی بر سرمایه فکری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار می‌باشد.

تایید فرضیه اصلی نشان داد که سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با سرمایه فکری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنی‌داری دارد. این نتایج با یافته‌های پژوهش چین چن (۲۰۰۵)، یالاما و کوسکان (۲۰۰۷)، کامت (۲۰۰۸)، ونگ (۲۰۰۸)، یانگ چو و همکاران (۲۰۰۶)، شارباتی و جواد (۲۰۱۰) و بونیتس (۱۹۹۸، ۲۰۰۰)، نمازی و ابراهیمی (۱۳۸۸)، عباسی و امان گلدی (۱۳۸۹)، قلیچلی و همکارانش (۱۳۸۷) و مدهوشی و اصغرنژاد (۱۳۸۸) هم‌خوانی دارد.

مستقیم فوق در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار می‌باشند. لذا می‌توان استنباط نمود بین سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران و سرمایه فکری ارتباط معنادار وجود دارد.

جدول ۸. نتایج فرضیه اصلی

نتیجه	P-Value	t-Value	ضریب مسیر	مسیر
عدم رد H_0	۰/۰۱	۱۱/۳۶۱	۰/۴۱۱	سبک‌های تصمیم‌گیری ← سرمایه فکری

H1: سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با شاخص سرمایه انسانی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنی‌داری دارد.

همان‌طور که نتایج جدول ۹ نشان می‌دهد ضریب مسیر سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران بر شاخص سرمایه انسانی برابر با ۰/۳۷۷ است. مقدار آماره t برابر با ۲/۸۵۱ است که بیش‌تر از ۱/۹۶ می‌باشد. بنابراین ضریب مسیر مستقیم فوق در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار می‌باشند. لذا می‌توان استنباط نمود بین سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران و سرمایه انسانی ارتباط معنادار وجود دارد. این نتایج با یافته‌های پژوهش چین چن (۲۰۰۵)، پابلوس (۲۰۰۳)، نمازی و ابراهیمی (۱۳۸۸)، عباسی و امان گلدی (۱۳۸۹) هم‌خوانی دارد.

جدول ۹. نتایج فرضیه اول

نتیجه	P-Value	t-Value	ضریب مسیر	مسیر
عدم رد H_0	۰/۰۱	۲/۸۵۱	۰/۳۷۷	سبک‌های تصمیم‌گیری ← سرمایه انسانی

H۲: سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران با شاخص سرمایه ساختاری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران ارتباط معنی‌داری دارد.

همان‌طور که نتایج جدول ۱۰ نشان می‌دهد ضریب مسیر سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران بر شاخص سرمایه ساختاری برابر با ۰/۴۰۵ است. مقدار آماره t برابر با ۳/۱۰۵ است که بیش‌تر از ۱/۹۶ است. بنابراین ضریب مسیر مستقیم فوق در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار می‌باشند. لذا می‌توان استنباط نمود بین سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران و سرمایه ساختاری ارتباط معنادار وجود دارد. این نتایج با یافته‌های پژوهش چین چن (۲۰۰۵)، یالاما و کوسکان (۲۰۰۷)، نمازی و

محصولات جلب شود و با ترویج مشتری مداری، رابطه کسب و کار حفظ شود تا اعتبار شرکت افزایش یابد و با تقویت ارتباط مشتریان با شرکت، به سرمایه مشتری (رابطه‌ای) افزوده شود و با رشد سرمایه رابطه‌ای، روابط با رقبا، تأمین کنندگان، دولت و در کل ذینفعان درون و بیرون شرکت حفظ و بقا داشته باشد. بنابراین برای تقویت و سرمایه‌گذاری بیش‌تر بر روی سرمایه‌های فیزیکی بایستی سبک‌های رهبری مناسب با مد نظر قرار دادن ارزش‌های فردی و تسهیم قدرت با کارکنان به کار گرفته شود. لذا پیشنهاد می‌شود به روش اصول اخلاقی بعد از تجزیه و تحلیل کنش‌های کارکنان و مشتریان با مدیران واکنش‌های خوب و پسندیده داده شود و با در نظر گرفتن سابقه خدمت برای تضمین امنیت شغلی کارکنان از طریق استقرار سیستم پاداش‌دهی مناسب در مواجهه با رقابت جهانی و پیچیدگی محیطی، جو یا محیطی سالم از نظر اخلاقی برای کارکنان ایجاد شود.

با توجه به مطالب بیان شده از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به این اشاره کرد که این پژوهش به دلیل جدید بودن، و به علت محدود بودن پژوهش‌های رفتاری در ایران نیازمند تکرار در نمونه‌های مختلف است و همین مورد باعث احتیاط بیش‌تر در مورد نتایج می‌شود. بنابراین پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌های دیگری برای مطالعه در نمونه‌های مختلف صورت گیرد. همچنین عدم وجود اطلاعات کافی و قابل اتکا برای برخی شرکت‌ها و حذف آن‌ها، عدم ارائه اطلاعات تفصیلی در یادداشت‌های همراه به وسیله برخی از شرکت‌ها یا مخدوش بودن صورت‌های مالی موجود در سایت سازمان بورس اوراق بهادار تهران اشاره نمود.

فهرست منابع

- * اسماعیلی، محمودرضا، رحیمی اقدم، صمد. (۱۳۹۴)، بررسی تأثیر سرمایه‌ی فکری بر انعطاف منابع انسانی در صنعت بانکداری، فصلنامه‌ی پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی دانشگاه جامع امام حسین، ۷(۲)، صص ۱۲۹-۱۵۱
- * ایزدی نیا، ناصر. (۱۳۹۰)، عوامل موثر بر عملکرد مالی و سرمایه فکری، حسابدار رسمی، ۲۱، صص ۵۹-۶۸
- * پور رشیدی، رستم، اسدی، حسن. (۱۳۹۱)، بررسی رابطه بین سرمایه فکری و اجرای بانکداری الکترونیکی در تعاونی اعتباری ثامن، همایش ملی کارآفرینی (صنعت دانش بنیان)، دانشگاه مازندران. ۵(۶)، صص ۱۱۲-۱۲۵.
- * ترکی، نعمت‌اله، زمان پور، علیرضا. (۱۳۹۶)، بررسی رابطه بین الگوی سرمایه فکری و شاخص‌های ارزیابی عملکرد در شرکت‌های پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران، اولین همایش بین‌المللی و سومین همایش ملی پژوهش‌های مدیریت و علوم انسانی.

توجه به سرمایه فکری در تصمیم‌گیری مدیران موجب دانش، مهارت‌ها و توانایی‌های کارکنان می‌شود. به عبارتی دیگر، سرمایه انسانی با قابلیت‌های ترکیبی کارکنان یک در حل مسایل کسب و کار به کمک سازمان می‌آید. همچنین توجه به سرمایه انسانی، به عنوان سرمایه درونی در میان افراد سازمان قادر به اکتساب و تملک آن‌ها نیست. بنابراین، این خطر برای سازمان وجود دارد که با ترک افراد، این سرمایه نیز از سازمان خارج گردد. از این رو بالندگی سرمایه انسانی به نحوه به‌کارگیری، توسعه خلاقیت و نوآوری سازمان برای بهبود این سرمایه‌ها وابستگی مستقیمی دارد. با توجه به نتایج این پژوهش و تایید فرضیه لازم است مدیران به سرمایه‌گذاری سرمایه انسانی توجه‌ای داشته باشند زیرا سرمایه انسانی مجموعه‌ای از قابلیت‌های فردی، دانش، مهارت و تجربه کارکنان و مدیریت سازمان است که، به طور مستقیمی تحت تأثیر میزان آموزش افراد به منظور توسعه این منابع قرار دارد. بنابراین توجه به شاخص سرمایه انسانی در تصمیم‌گیری مدیران اهمیت دارد زیرا موجب خلاقیت و نوآوری، دانش حرفه‌ای کارکنان، توانایی‌های رهبری ریسک‌پذیر و توانایی‌های حل مسئله خواهد شد.

سرمایه ساختاری تمامی ذخایر غیرانسانی دانش در سازمان، شامل سخت‌افزار، نرم‌افزار، پایگاه‌های اطلاعاتی، ساختار سازمانی، حق ثبت اختراعات، علام تجاری و هرگونه قابلیت‌های سازمانی دیگری است که موجب بهتر و سریع‌تر انجام شدن کارها توسط کارکنان می‌گردد. بنابراین در سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران توجه به سرمایه ساختاری الزامی است زیرا سرمایه ساختاری، از توانایی‌هایی است که به سازمان اجازه بهره‌برداری و استفاده از سرمایه فکری را می‌دهد. و از ستون‌های اصلی ایجاد سازمان‌های یادگیرنده است. اگر در سازمان در سبک‌های تصمیم‌گیری مدیران به شاخص سرمایه ساختاری توجه شود سازمان کارکنانی با توانایی بالا و همین امر باعث رسیدن سازمان به سطح خوب عملکرد خواهد بود. زیرا یک ساختار قوی، جو حمایتی از کارکنان در مقابل محیط ایجاد می‌کند و کارکنان را به ریسک‌پذیری پس از شکست راهنما خواهد بود. بنابراین یک ساختار قوی باعث کاهش هزینه کل و افزایش سود و بهره‌وری سازمان خواهد شد.

سرمایه فیزیکی از ملزومات اصلی تبدیل سرمایه فکری به ارزش بازار بوده و در این خصوص به عنوان کاتالیزور عمل می‌نماید. چون بدون سرمایه فیزیکی، ارزش بازار و یا عملکرد تجاری شرکت قابل حصول و دستیابی نیست. بنابراین توجه به شاخص سرمایه فیزیکی در سبک‌های عمومی تصمیم‌گیری مدیران الزامی است. بنابراین پیشنهاد می‌شود از طریق توانمندسازی کارکنان، مشارکت تمامی بخش‌های شرکت در فرآیند ارائه خدمات و

- * یحیی‌زاده‌فر، محمد، آقاجانی، حسنعلی، یحیی تبار، فاطمه. (۱۳۹۳)، بررسی رابطه بین سرمایه فکری و عملکرد مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، ۱۶ (۱)، صص ۱۸۱-۱۹۹.
- * Beattie, V., A six country comparison of use of graphs in annual reports, *International Journal of Accounting* 2001, 36(11), p. 195-222.
- * Bontis, N., Assessing Knowledge Assets: a Review of the Models Used to Measure Intellectual Capital. *International Journal of Management Reviews*, 2001, 3(1), P. 41-60.
- * Bose, R., Knowledge management metrics, *Industrial Management and Data Systems* 2004, 104(6), p. 468-457.
- * Chaharbaghi, K., Cripps, S., Intellectual Capital: Direction, not Blind Faith, *Journal of Intellectual Capital*, 2006, 7 (1), pp. 42-29.
- * Low, K.S., Wong, C.S., Huang, G.H., & Li, X, (2007), "The Affects of Emotional Intelligence on Job Performance and Life Satisfaction for the Research and Development", in *Scientists China, Asia Pacific Journal of Management*, 25(1), PP.51-69.
- * Maditinos, D; Chatzoudes, D; Tsairidis, C., Theriou, G, The impact of intellectual capital on firms' market value and financial performance, 2011, *Journal of intellectual capital*, 12 (1), P.43-57.
- * Martinez, M., Procedure to Design a Structural and Measurement Model of IC, *Information and Management*, 43(5), 2006, 617-626.
- * Mashayekhi, B., Sidi, J., Investigating Factors Influencing Intellectual Capital Disclosure in Companies Listed in Tehran Stock Exchange. 2014. 21(2), p. 251-270.
- * Meer-Kooistra, J. v. D., Zijlstra, S., Reporting on intellectual capital. *Accounting, Auditing& Accountability Journal*, 2001, 4(3), 456-476.
- * Pablos, Patricia Ordenez de.2003. Intellectual Capital Reporting in Spain: A Comparative View", *Journal of intellectual Capital*, Vol. 4,No. 1,pp. 81-61.
- * Roos, J., Roos, G., Dragonetti, N., Edvinsson, L., *Intellectual Capital: Navigating In the New Business Landscape*. Macmillan, Houndmills, Basingtoke. 1997, 20(12), P. 185 - 201.
- * Roseand Barrons, (2005)» The Effect of Disclosing Intellectual Capital (The CoreAsset for the Third Millennium Economic entities) on the Internal andExternalFinacial Statements, Users.
- * Sanchez, P., Chaminade, C., Olea, M., Management of intangibles—an attempt to build a theory. *Journal of intellectual capital*. ۲۰۰۸, 1(4), P. 312- 327.
- * Seetharaman, A., Sooria, H. H. B. Z., Saravanan, A. S. Intellectual Capital accounting and Reporting in the Knowledge economy. *Journal of Intellectual Capital*, 2002, 3(2), P. 128-48.
- * خاوند کار ج. خاوند کار ا. متقی ا. (۱۳۸۷). سرمایه فکری، جلد اول، مرکز آموزش و تحقیقات صنعتی ایران، تهران.
- * دستگیر، محسن، محمدی، کامران. (۱۳۸۸). سرمایه فکری گنج تمام‌نشدنی سازمان. ماهنامه تدبیر، ۴(۲۱)، صص ۲۸-۳۴.
- * رضایی، فرزین، عازم حامد (۱۳۹۰)، تأثیر شدت رقابتی و راهبرد تجاری بر ارتباط بین اهرم مالی و عملکرد شرکت‌ها. فصلنامه علمی پژوهشی حسابداری مدیریت. سال پنجم / شماره دوازدهم، صص ۱۰۱-۱۱۵.
- * سید نقوی، میرعلی، حقیقی کفاش، مهدی. نجفی کلیانی، وحید. (۱۳۹۱)، انعطاف‌پذیری منابع انسانی و عملکرد سازمان ملی در صنعت بیمه. مجله مطالعات مدیریت (بهبود و تحول)، ۲۲(۶۷)، صص ۱۲۹-۱۵۳.
- * علیقلی، منصوره، بازاری، قاسمعلی، عسگری ماسوله، سعید. (۱۳۹۰)، نقش مدیریت دانش و سرمایه فکری در کسب مزیت رقابتی. مجله مدیریت کسب و کار، ۲(۹)، صص ۲۵-۴۸.
- * عیدی، فاطمه، احمدی خلیل محله، رضا، معصومی آقبلاغ، سپیده. (۱۳۹۵)، بررسی تأثیر اخلاق کسب و کار بر روی توسعه سرمایه فکری (مطالعه موردی: شرکت خطوط لوله و مخابرات نفت ایران). مجله مدیریت و منابع انسانی در صنعت نفت، ۷(۲۷)، صص ۱۴۳-۱۶۲.
- * مجتهدزاده، ویدا، علوی طبری، حسین، مهدی‌زاده، مهرناز. (۱۳۸۹)، رابطه سرمایه فکری (انسانی، مشتری و ساختاری) و عملکرد صنعت بیمه (از نظر مدیران) ، مجله حسابداری و حسابرسی، مدرسه مدیریت، دانشگاه تهران، ۱۷(۶۰)، صص ۱۰۹ - ۱۱۹.
- * مشایخی، بیتا، سیدی، جلال، زرگران یزد، هستی. (۱۳۹۳). بررسی عوامل مؤثر بر افشای سرمایه فکری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۱(۲)، صص ۲۵۱-۲۷۰.
- * نجف آبادی، مهناز، سرمد سعیدی، سهیل (۱۳۹۴)، نقش سرمایه های فکری در مدیریت کسب و کار، همایش ملی مدیریت کسب و کار
- * نیکومرام، هاشم، فریدون رهنمای رودپشتی، فرشادهیبتی، شهره یزدانی (۱۳۹۱) تأثیر سوگیری شناختی سرمایه گذاران بورس اوراق بهادار تهران بر ارزشیابی سهام (فصلنامه علمی پژوهشی دانش مالی تحلیل اوراق بهادار) شماره سیزدهم صص ۶۶.
- * همتی، حسن، معین الدین، محمود، مظفری شمسی، مریم. (۱۳۸۹)، بررسی رابطه بین سرمایه فکری و ارزش بازار و عملکرد مالی شرکت‌های غیر مالی. تحقیقات حسابداری مالی، ۷ (۲)، صص ۴۳-۲۸.

Accounting Knowledge & Management Auditing

Vol. 11/ No. 42/ Summer 2022

Providing a model in relation to the general decision-making styles of managers with the components of performance appraisal based on the intellectual capital of companies listed on the stock exchange

Bahareh Jamshidinavid

Department of Accounting, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

Mehrdad Ghanbari

Department of Accounting, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

(Corresponding Author),

mehrdadghanbary@yahoo.com

Babak Jamshidinavid

Department of Accounting, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

Keyvan Kakabaraee

Department of Psychology, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran.

Abstract

General decision-making styles as the essence of managers' activities in all their tasks are very important. Managers choose their decision-making style according to various individual, organizational and environmental factors. Among the various organizational factors include performance appraisal components based on intellectual capital that can play an important role in eliminating the environmental uncertainty of managers for decision making, which include performance indicators of companies. According to the above, the purpose of this study is to investigate the general decision-making styles of managers with the components of performance appraisal based on the intellectual capital of companies listed on the Tehran Stock Exchange. The statistical population of this study includes all managers of companies listed on the stock exchange from 1392-1396. The total number of companies is 105 based on the statistics received, of which 50 companies were selected by random sampling. The required information was collected from annual financial statements and accompanying explanatory notes and a questionnaire of general decision-making styles. The results indicate that the general decision-making styles of managers have a significant relationship with the index of human capital, structural capital and physical capital of companies listed on the Tehran Stock Exchange.

Keywords: General decision-making styles of managers, human capital, structural capital and physical capital

